

Buluş ve Patent

Doç. Dr. Ali Doğan Bozdağ

İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi 3. Cerrahi Kliniği

Özet

Giriş: Bu yazının amacı buluş sahibi meslektaşlarımızın patent sahibi olmak için ne yapmaları gerektiği ile ilgilidir. Patent başvurusu yapmak Tübitak desteğinden sonra daha kolay hale gelmiştir.

Gereç ve Yöntem: Buluş sahibi yenilik araştırmasını kendisi yapıp, önceki buluşlara göre farklılıkları belirledikten sonra çalışmasını bir patent vekili ile sürdürebilir.

Bulgular: Patent başvuru süreci tarifnamenin ve istemlerin hazırlanması ve başvuru ile süreç başlar ve patent alınmasına kadar sürer.

Sonuç: Ülkemizin ve çocuklarımızın refahı için patent sayımızı arttırmalıyız.

Anahtar Kelimeler: Buluş, patent, triadic patent

Summary

Invention and Patent

Objective: The aim of this paper is to describe the way to achieve the patent right of our colleague who has an invention. The patent submission became easier after the beginning of Tübitak's patent right support program.

Materials and Methods: After determining the differences of the innovation to the previous inventions, the inventor can work together with a special patent office.

Results: The procedure starts with the preparation of the patent description, and submission to the authorized patent office, and continues until the achievement of the patent right.

Conclusion: We have to increase the number of patent rights for the welfare of our country and our children.

Key Words: Invention, patent, triadic patent

Yazışma Adresi:

Ali Doğan Bozdağ
Mithatpaşa Caddesi 388/7 35280 Asansör - İZMİR
Telefon: 0232 4252588
GSM: 0505 216 88 38
E-mail: bozdaga@gmail.com

Giriş

Mucit bir sorunla karşılaştığında bu sorunu nasıl aşabileceğini düşünen, çözümü bulana kadar içi rahat etmeyen ve yeni bir buluş yapıp çözüm yolunu bulana kadar çalışan insandır. Hemen her cerrah ameliyat sırasında zorlandığı bir durum karşısında bunu durumu nasıl aşabileceğini ve bunun için neyin geliştirilmesi gerektiğini düşünür ve çözüm yolları arar. “Ameliyatın bu aşamasında şöyle bir alet veya cihaz olsa işimiz ne kadar kolaylaşır” diye düşündüğümüz çok olmuştur. Yine çoğumuzun kendine özgü geliştirdiği ameliyat yöntem farklılıkları yanısıra geliştirdiği yardımcı aletler de vardır. Arkadaşlarımızın geliştirdiği bu aletleri gördüğümüzde ilk sorulardan biri “patentini aldın mı?” olmaktadır. Ancak patent sözcüğünü bu kadar sık kullanmamıza karşın konu patent başvurusuna geldiğinde pek başvuru yapılmadığı ortadadır. Bunun önde gelen nedenleri patent başvurusu ile ilgili yolları ve süreci çok iyi bilmiyor olmamız ve bu sürecin masraflı olduğunu düşünmemizdir. Bu bir bakıma doğrudur, ancak bu aşamada şunu sormak gerekir, “Buluşu yapmak mı yoksa patentini almak mı daha zordur? Bu sorunun yanıtı kuşkusuz buluş yapmanın daha zor olduğudur. Patent için araştırma yapmak, buluşun yeniliklerini, yani buluş özelliklerini araştırarak tekniğin bilinen durumuyla yani var olanlarla karşılaştırmak yapılan çalışma bilimsel makale hazırlamaktan çok farklı değildir. Ayrıca Tübitak’ın 2007 yılı ortalarında başlatmış olduğu “Tübitak patent başvurusu teşvik ve destekleme programı” sayesinde de artık patent için buluş sahibinin yapacağı harcama büyük ölçüde bir sorun olmaktan çıkmıştır (1). Bu yazının amacı buluş sahibi meslektaşlarımızın patent sahibi olmaları için ne yapmaları gerektiği ile ilgili-

dir. Bu yol tarif edilirken “anoscope” başlığı ile patent başvurusu yapılmış olan buluş ile ilgili bilgi de verilecektir. Bu da benzer bir başvuru için kolaylık sağlayabilir.

Buluş

Buluş, teknikte mevcut yani toplumun bilgisine sunulmuş bilgilerden yararlanarak daha önce düşünülmemiş veya bilinmeyen yeni bir bilgiye ulaşma veya mevcut bir bilgi veya yöntemi bir adım öteye taşıyarak teknik bir soruna getirilen çözümdür. Başka bir anlatımla buluş, daha önce düşünülmemiş bir şeyin, insanın düşünce çabası ile teknik özellik olarak geliştirilmesidir (2,3).

Patent

Patent, bir buluş için buluş sahibine devlet tarafından verilen bir belgedir. Patent buluş sahibine, izni olmadan başkalarının buluşunu üretmesini, kullanmasını veya satmasını belirli bir süre boyunca engelleme hakkı vermektedir. Patentli bir buluş alınıp satılabilen, kiraya verilebilen diğer mallar gibi buluş sahibinin mülkiyeti haline gelir. Patent belgesinin koruma süresi başvuru tarihinden itibaren 20 yıldır. Patentler alındıkları ülkeler için hak sahipliği doğurur. Türkiye’de alınmış bir patent, sadece Türkiye içinde sahibine hak sağlar (2,3).

Bir buluşun patent ile korunması için uluslar arası anlamda taşınması gereken üç özellik vardır:

1. Yenilik: Tekniğin bilinen durumuna dahil olmayan buluş yenidir. Tekniğin bilinen durumu; patent başvurusunun yapıldığı tarihten önce, buluş konusunda dünyanın herhangi bir yerinde toplumca erişilebilir yazılı veya sözlü tanıtım, kullanım veya bir başka yolla açıklanan bilgilerden oluşur.

2. Bir buluş basamağını içermesi (teknğin bilinen durumunun aşılması).
3. Sanayiye uygulanabilir olması: Buluş, tarım dahil sanayinin herhangi bir dalında üretilebilir veya kullanılabilir özellikte olmalıdır.

Bu özelliklere sahip bir buluşun patent belgesini alabilmesi için başvuru, araştırma ve inceleme aşamalarından geçmesi gereklidir (2,4).

Patent verilemeyecek konular ve buluşlar

- a. Keşifler, bilimsel teoriler, matematik metotları
- b. Zihni, ticari ve oyun faaliyetlerine ilişkin plan, usul ve kurallar
- c. Edebiyat ve sanat eserleri, bilim eserleri, estetik nitelikli yaratmalar, bilgisayar yazılımları
- d. Bilginin derlenmesi, düzenlenmesi, sunulması ve iletilmesi ile ilgili teknik yönü bulunmayan usuller
- e. İnsan veya hayvan vücuduna uygulanacak cerrahi ve tedavi usulleri ile insan, hayvan vücudu ile ilgili teşhis usulleri. “e” bendindeki hüküm bu usullerin herhangi birinde kullanılan terkip ve maddeler ile bunların üretim usullerine uygulanmaz
- f. Konusu kamu düzenine veya genel ahlaka aykırı olan buluşlar
- g. Bitki veya hayvan türleri veya önemli ölçüde biyolojik esaslara dayanan bitki veya hayvan yetiştirme usulleri (2,4).

Faydalı model ile patent arasındaki farklar

Faydalı model belgesi alabilmek için sadece yenilik şartı aranmakta ancak bu şartın sağlanıp sağlanmadığı araştırılıp incelenmemektedir. Böylece gerçekleştirilen her faydalı model başvurusu faydalı model belgesine dönüşmektedir. Patentte ise önce araştırma ve inceleme yapılmakta ve sadece yenilik, buluş basamağı ve sanayiye uygulanabilirlik kriterlerini sağlayan başvurular patent belgesine dönüşebilmektedir. Başvuru tarihinden itibaren patent belgesinin koruma süresi 20 yıl, faydalı modelin koruma süresi ise on yıldır (2,4).

Patent başvurusu için hazırlık

Öncelikle bir buluşun yeni olduğunu ve eskilerden hangi özellikleri ile farklı olduğunu araştırmak gereklidir. Çünkü iyi bir araştırma sonucunda buluşun aslında yeni olmadığı ortaya çıkabilir, bu da başvuru sahibini gereksiz zaman ve para kaybından korur. En iyisi buluşu sahibinin ön araştırmayı kendisinin yapması ve farklılıkları kendisinin vurgulamasıdır. İnternette patent dokümanlarına ulaşılacak en önemli dört site Tablo 1’de yer almaktadır. Bulunan patentler ile söz konusu buluş arasındaki farkları vurgulamak tıbbi bir makalenin sonuçlarının literatürdeki yayınlar ile tartışılmasından çok farklı değildir.

Tablo 1

	ANA SAYFA	ARAŞTIRMA SAYFASI
Avrupa Patent Ofisi (EPO)	www.epo.org	http://ep.espacenet.com (İngilizce)
Amerika Patent Ofisi (USPTO)	www.uspto.gov	http://www.uspto.gov/patft/index.html (İngilizce)
Dünya Fikri Haklar Örgütü (WIPO)	www.wipo.int	http://www.wipo.int/ipdl/en/search/pct/search-adv.jsp (İngilizce)
Türk Patent Enstitüsü (TPE)	www.tpe.gov.tr	http://tr.espacenet.com (Türkçe)

Örneğin “Anoscope” başlıklı buluş için söz konusu siteler araştırılmış ve Avrupa Patent Ofisi’nde 44, Amerika Patent Ofisi’nde 32 patent bulunmuştu. Toplam 76 icadın İngilizce yazılmış olanları ayrıntılı olarak, Çince yazılmış olanların ise resimleri incelenerek en çok benzerlik gösterenlerle arasındaki farklılıklar saptanmış ve edinilen bilgiler ışığında yeni buluşun farklılıkları ortaya konmuştur.

Patent başvurusu

Patent başvuru süreci tarifnamenin ve istemlerin hazırlanması ve resmi ofis nezdinde başvurunun yapılması ile başlayıp belge alım aşamasına kadar sürer. Patent belgesi alındıktan sonra patentin geçerli olabilmesi için yıllık taksitlerin zamanında ödenmesi gereklidir. Patent başvurusu buluş sahibi tarafından yapılabilir. Bunun için Türk Patent Enstitüsü’nün internet sitesinde kılavuzlar vardır (2,4). Ancak buluş sahibinin bu aşamadan sonra iyi bir özel patent vekili ile anlaşması ve onlarla çalışması daha akılcıdır. Çünkü patent sürecinin bundan sonraki aşamaları profesyonel yardım ve yazılım ile çok daha hatasız ve hızlı ilerler.

Patent başvurusu için dilekçe, tarifname, istemler, özet ve resimler gerekli olmaktadır.

Tarifname

Buluşun uygulanabilmesini sağlayacak nitelikte açık ve ayrıntılı olarak yazılır. Buluşun tüm özellikleri hiçbir şey gizlemeden eksiksiz olarak açıklanır. Tarifname sırasıyla aşağıdaki bölümleri kapsar:

Buluş başlığı: Buluşu kısaca tanımlar, en çok yedi sözcükten oluşur.

Buluşun ilgili olduğu teknik alan ve tekniğin bilinen durumu: Buluşun ilgili olduğu teknik konuyu belirler. Buluşun incelenmesi, araştırılması ve anlaşılması için hem yurt içi

hem de yurt dışı benzerleri ayrıntılı olarak verilir, yeni buluş ile bunların arasındaki farklar karşılaştırılır ve kaynak göstererek ayrıntılı biçimde açıklanır (2,4).

Örneğin: Tekniğin bilinen durumunda hemoroid cerrahisinde kullanılan anoskoplar bulunmaktadır. Anoskoplar konik uçlu silindirik cihazlar olup konik ucu aracılığıyla anal kanal genişletilmekte ve anoskop anüsten içeri sokulmaktadır. Anoskop bir bölümüne kadar rektum içinde ilerletilmektedir. Anoskopun dışarda kalan tarafında bir sap bulunmakta ve bu sap sayesinde anoskopu rektum içinde 360 derece çevirmek mümkün olmaktadır.

Tekniğin bilinen durumundaki anoskoplardan bir kısmının saplarının içi boştur ve bu boşluk sayesinde anoskopun içine bir ışık kaynağı yerleştirilebilmektedir. Böylelikle anoskopun içi daha iyi görünür hale gelmektedir. EP1183991 sayılı Avrupa Patent başvurusuna, sapının orta kısmı boş olan bu çeşit bir anoskop konu olmuştur.

Söz konusu EP1183991 sayılı Avrupa ile US20060036129, US20030130559 sayılı Birleşik Devletler, JP2003235799 sayılı Japon Patent başvurularında, içlerinden alet sokularak, bu aletlerle cerrahi girişim yapmayı mümkün kılan, iç çaplarının yeterince geniş olduğu anoskoplar anlatılmaktadır.

WO2004064624 sayılı Uluslararası patent başvurusunda bahsedilen anoskopun çapı küçük olmasına karşın ucuna yakın bir yerden açılmış pencereden hemoroidleri besleyen damarları dikiş geçerek bağlamak mümkündür..... (5).

Buluşun çözümünü amaçladığı teknik sorunlar (Buluşun Kısa Açıklaması): Teknik sorunun ve çözümünün anlaşılacağı biçimde buluşu ortaya koyar ve tekniğin bilinen durumuna atıfta bulunarak buluşun avantajlarını belirtir (2,4).

Örneğin: Anoskop başlıklı buluşun amacı, rektuma çevre dikişi atılabilmesi için üzerinde bir açıklık bulunan ve bu açıklığı örten bir sürgülü kayar kapağa sahip, sapına laparoskop yerleştirilebilen, stapler ile hemoroidopeksi yöntemi uygulanabilen bir anoskop gerçekleştirilmiştir. Bu buluşun bir başka amacı, anoskopun açık olan üst tarafından içeriye görüşü güçleştiren ve çevre dikişi atılmasını zorlaştıran hemoroid pakelerinin dolmasını, açıklığı ayarlanabilir sürgülü kapak ile engelleyen bir anoskop gerçekleştirilmiştir.... (5).

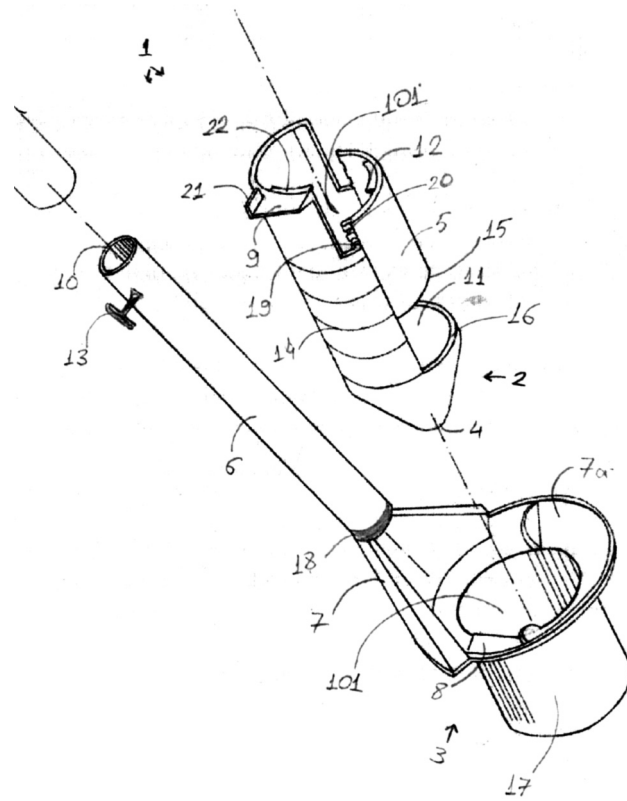
Resimlerin açıklanması: Resimlerin her birinin kısa tanımları, resimde yer alan parçaların tümünün numaraları ve tanımları açıklanır (2,4).

Örneğin: Şekillerde görülen parça kısımları tek tek numaralandırılmış olup, bu numara-

ların karşılığı aşağıda verilmiştir: 1.Anoskop, 2.Ön parça, 3.Arka parça, 4.Burun, 5.Kapak, 6.Sap, 7.Genişçe, 8.Yuva, 9.Dil, 10.Boşluk..... gibi (Şekil 1).

Buluşun açıklaması: Resimlerden yararlanarak buluş açıklanır. Açıklamada resimdeki parçalar ve işlevleri anlatılırken herbirinin numarası yeri geldikçe parantez içinde belirtilir. Buluşun çalışması, işleyişi ve diğer teknik bilgilerden hiçbiri eksik bırakılamaz. Patent sisteminin ilkelerini oluşturan hem buluşların hem de buluşlara ilişkin bilginin yaygınlaşması için buluşla ilgili herşey çok geniş biçimde açıklanır (2,4).

Örneğin: Buluş konusu anoskop (1) en temel halinde, bir sap (6), genişçe (7) bir kısım, genişçenin (7) iç kısmında avlu (23), bir yuva

Şekil 1

Anoskopun teknik çizimi

(8), ve silindirik bir uzantı (17), laparoskop gibi ek aletlerin içinden geçmesine yardımcı içi boş (10) bir sap (6) içeren bir arka parça (3); çizgili bir gövde (14), bir burun (4), sürgülü bir kapak (5), kapağın (5) iç kısmında en az bir veya yüzeysel bir çıkıntı (12), arka parça (3) ile birleştiği yerde bir dil (9) içeren bir ön parça (2) içermektedir..... (Şekil 1).

Buluşun sanayiye uygulanma biçimi: Buluştan sanayide ne şekilde yararlanılabileceği, buluşun ne şekilde uygulanabileceği ve kullanılabilmesi belirtilir (2,4).

Örneğin: Söz konusu buluş, kullanıldıktan sonra atılan tek kullanımlık bir anoskop (1) olarak üretilebilmektedir. Dolayısıyla buluşa daha hijyenik olma özelliği kazandırılmıştır.

Bu temel kavram etrafında, buluş konusu anoskopun (1) çok çeşitli uygulamalarının geliştirilmesi mümkün olup, buluş esas olarak istemlerdeki gibidir, burada açıklanan örneklerle sınırlandırılmaz.... (5).

İstem veya istemler

Buluşun patente korunması istenilen unsurlarını tanımlar. Tarifnameye dayanarak hazırlanır, tarifnamede tanımlanan buluşun kapsamını aşamaz (2,4).

Örneğin: İç kısmı boşluk (10) olan boru şeklinde bir sap (6) içeren bir arka parça (3); en başında konik şeklinde ucu kapalı bir burun (4) yer alan ve buruna (4) kadar iç tarafı boşluk (10) olan bir ön parça (2) içeren ve arka parçada (3) yer alan, uzunlamasına aksı, anoskopun (1) ön parçasını (2) bilhassa kayar kapağı (5) ve kapak (5) açıldığında oluşan pencereyi (11) görecekt doğrudan olan bir sap (6), sapın (6) ön parça (2) ile birleştiği orta kısımda yer alan, bir avlu (23) içeren genişçe (7) bir kısım..... (5).

Özet

Özet, tarifname, istemler ve resimlerde bulunan temel özellikleri içerir ve buluşun ilişki-

li olduğu teknik sahayı belirtir. 50 ila 100 sözcükten oluşur (2,4).

Örneğin: Bu buluş, arka parçası (3) üzerinde yer alan; uzunlamasına aksı, anoskopun (1) ön parçasını (2) bilhassa kayar kapağı (5) ve kapak (5) açıldığında oluşan pencereyi (11) görecekt doğrudan olan bir sap (6), sapın (6) ön parça (2) ile birleştiği orta kısımda yer alan, ön parçanın (2) üzerine oturan genişçe (7) bir kısım, genişçe (7) kısmın avlu (23) yüzeyinde bir yuva (8), genişçe (7) kısmın içerisinde silindirik bir uzantı (17), ön parçası (2) üzerinde yer alan; istenilen ölçüde açılarak istenen açıklıkta pencere (11) oluşturabilen veya tamamen ön parçadan (2) ayrılabilen sürgülü bir kapak (5), sürgülü kapağın (5) iç yüzeyinde tutulmasını ve çekilmesini kolaylaştıran bir çıkıntı (12), yuvaya (8) oturan ve ön parçanın (2) arka parçaya (3) kilitlenip açılmasını sağlayan ve ön parçanın (2) distal tarafına doğru konumlandırılmış bir dil (9) ve ön parçayı (2) çevirmek ve çıkarmak için dilin (9) iki farklı kenarında çıkıntılar (21,22) içeren bir anoskop (1) ile ilgilidir (5).

Resimler

Bu bölümde kullanılan resim sözcüğü teknik resim anlamına gelir, ürünün fotoğrafları resim olarak verilmez. Resimler yazılı kısım içermez. Zorunlu olduğunda su, buhar, açık, kapalı gibi tek sözcük veya sözcükler yazılabilir. Buluş açısından zorunlu olmadıkça resim üzerinde ölçülendirme yapılmaz. Resimler siyah, düzenli kalınlıkta ve iyi tanımlanmış çizgiler ve kalem darbeleri ile yapılır, bilgisayar da kullanılabilir, renk kullanılmaz (2,4).

Yukarıda da belirtildiği gibi buluş sahibinin buluşunu ayrıntılı olarak araştırmasından ve farklılıkları mevcut buluşlarla karşılaştırıp bilgileri bir makale tartışması yapar gibi açık

ve net olarak derlemesi ve sonra iyi bir özel patent vekiline devretmesi en uygun yöntemdir. Patent vekili kendi ön incelemesini yapar ve buluşun yeni olduğu kanısına varırsa bizden aldığı bilgilerin ışığında tarifnameyi daha iyi hazırlar. İyi hazırlanmış, kolay anlaşılabilir bir tarifnamenin hazırlanması ise gerek ulusal gerek de uluslar arası başvurularda daha kolay değerlendirilmektedir.

Ulusal patent başvurusu yapıldıktan sonra 12 ay içinde uluslar arası başvuru (PCT) yapılabilir. Bunun için patent tarifnamesinin İngilizce çevirisi gerekecektir. PCT yapıldıktan sonra gelecek olan "Araştırma Raporu"na göre 30. aya kadar bölgesel bir başvuru olan Avrupa Patenti (EP) başvurusu yapılabildiği gibi ülkelere ayrı ayrı da başvurulabilir.

Başvuru, başvuru tarihinden itibaren onsekiz aylık sürenin dolması ile Enstitü tarafından Resmi Patent Bülteninde yayınlanır (4). Örneğin: Anoscope (6).

Tübitak patent başvurusu teşvik ve destek programı

Tübitak ulusal patent başvuruları için buluş kabul edilirse geri ödemesiz 3000 YTL ve 450 YTL patent vekil ücreti vermektedir. Tübitak ayrıca uluslararası veya bölgesel patent başvuruları için iki farklı destek vermektedir, geri ödemesiz 3000 YTL ile 450 YTL patent vekil ücreti, ya da 100.000 YTL'ye kadar geri ödemeli destek. Eğer patent ABD, Japonya, beş Avrupa ve üç dünya ülkesince kabul edilirse geri ödemeli destek hibeye dönüşmekte-

dir. Aynı başvuru için ABD, Japonya ve Avrupa patenti alınmasına "Triadic Patent" denmekte olup, ülkelerin gelişmişlik kriterlerinin değerlendirilmesinde yer almaktadır (1).

Sonuç olarak amaç buluş yapmak, patent almak ve üretim yaparak ülkemizin gücünü ve rekabet etme yeteneğini arttırmak ise bunun için Tübitak desteği uygun şartları oluşturmuştur.

Teşekkür

Bu makalenin yazarı, yazıyı değerlendiren ve önerilerde bulunan Sn. Hande Halitlilgil'e (Ankara Patent Bürosu Ltd Şti Patent Bölümü Prosedür Birim Yöneticisi, Patent ve Marka Vekili) teşekkür eder.

Kaynaklar

1. Tübitak patent başvurusu teşvik ve destek programı (2007). 01 Nisan 2008 tarihinde <http://www.tubitak.gov.tr/home.do?sid=371&pid=364> adresinden erişildi.
2. Patent/Faydalı Model Bilgi Kitapçıkları (2007). 01 Nisan 2008 tarihinde <http://www.turkpatent.gov.tr/portal/default2.jsp?sayfa=620> adresinden erişildi.
3. Buluş ve Patent nedir? (2007). 01 Nisan 2008 tarihinde http://apb.kobiline.com/P_Nedir.asp adresinden erişildi.
4. Patent/Faydalı Model Başvuru Kılavuzu (2007). 01 Nisan 2008 tarihinde <http://www.turkpatent.gov.tr/portal/default2.jsp?sayfa=620> adresinden erişildi.
5. Anoskop patent başvurusu (2007). 01 Nisan 2008 tarihinde <http://www.thenewanoscope.com/> adresinden erişildi.
6. Espacenet anoscope sonuç listesi (2007). 01 Nisan 2008 tarihinde [http://v3.espacenet.com/results?AB=anoscope&sf=q&FIRST=1&CY=tr&LG=tr&DB=EPO-DOC&st=AB&kw=anoscope&Submit=ARAMA&=&=&=&=&](http://v3.espacenet.com/results?AB=anoscope&sf=q&FIRST=1&CY=tr&LG=tr&DB=EPO-DOC&st=AB&kw=anoscope&Submit=ARAMA&=&=&=&=) adresinden erişildi.